

ЗАТВЕРДЖУЮ

Віце-президент

Олексій КАПУСТІН

«01» травня 2024 р.

**Програма курсу
підвищення кваліфікації
«Військова психологія»**

м. Харків, 2024

Вступ:

Програма курсу підвищення кваліфікації «Військова психологія» входить до циклу професійної підготовки. Її особливістю є професійно-орієнтований характер і наявність міждисциплінарних зв'язків, що відображається в навчальних цілях та змісті навчання.

Курс «Військова психологія» призначений для підготовки волонтерів, психологів, психотерапевтів до роботи з учасниками бойових дій та їх близькими.

Мета курсу:

Формування знань про психологію поведінки цивільних осіб та військовослужбовців в особливих (напружених, екстремальних) умовах, а також екстраполяція на них психологічних знань про особистість та групову поведінку. Розвиток вмінь самостійно проводити психодіагностичну і консультативну роботу з особами, які пережили екстремальні, психотравмуючі ситуації. Формування вмінь відповідально здійснювати психологічне супроводження екстремальної професійної поведінки та корекцію її наслідків.

Основними завданнями курсу є:

- Ознайомлення з об'єктом та предметом дисципліни, її понятійним апаратом, методами дослідження екстремальної поведінки та основних станів психоемоційної напруженості.
- Ознайомлення з сучасними науковими здобутками у сфері дослідження екстремальних видів діяльності, психологічними концепціями екстремальності та підходами до профілактики негативних психічних змін.
- Розширення знань про засоби і методи діагностики та психологічної роботи з деструктивними психоемоційними станами, спричиненими впливом небезпечних умов діяльності.
- Набуття навичок практичної діяльності у діагностиці та профілактиці афективних, стресових та післятравматичних стресових розладів для оптимізації життєдіяльності та виконання професійних функцій у відповідних умовах.

Після завершення курсу слухачі мають продемонструвати такі **результати навчання:**

- Знати класифікацію психологічних проблем у військовій психології та вплив війни й інших особливих умов на психіку людини.

- Вміти діагностувати гострі емоційні стани під час екстремальних подій та знати, як допомогти людям вийти з цих станів.
- Вміти діагностувати післятравматичні стани та володіти методами роботи з такими станами. Знати зміст та основні напрями і технології профілактики та подолання стресових і післястресових психоемоційних станів, що виникають через неадекватну екстремальну поведінку.
- Здійснювати профілактику післятравматичних стресових розладів.
- Попереджувати професійне вигорання під час роботи в особливих умовах.
- Володіти знаннями про загрози у кризових обставинах для військовослужбовців, цивільного населення та дітей.
- Надавати психологічну допомогу психотравмованим особам і проводити ефективну психологічну роботу з ними.

Вимоги до рівня підготовки слухача:

Курс призначений для волонтерів, психологів, психотерапевтів до роботи з учасниками бойових дій та їх близькими.

Заняття проходять у вигляді:

1. **Лекцій** – ознайомлення з основними теоретичними аспектами військової психології, сучасними дослідженнями та науковими здобутками в цій галузі.
2. **Семінарів** – обговорення і аналіз конкретних випадків, обмін досвідом і вирішення практичних завдань.
3. **Практичних занять** – відпрацювання навичок психодіагностики, консультування та надання психологічної допомоги у спеціально змодельованих умовах.
4. **Тренінгів** – розвиток стресостійкості, емоційної стабільності та вмінь реагувати на екстремальні ситуації.
5. **Групових дискусій** – спільне обговорення питань та проблем, що виникають під час роботи з військовослужбовцями та цивільними особами у кризових умовах.
6. **Кейси та симуляції** – моделювання реальних ситуацій для відпрацювання навичок прийняття рішень та надання допомоги у критичних умовах.

Ці заняття спрямовані на формування глибоких знань і практичних навичок, необхідних для ефективної роботи в сфері військової психології. Вони допоможуть слухачам розуміти психологічні механізми поведінки

військовослужбовців та цивільних осіб у стресових і екстремальних ситуаціях, розвивати навички психодіагностики та психологічного консультування.

№ п/п	Теми занять	Кількість годин
1	Визначення психологічних проблем в психології. Вплив війни на психіку людини	2
2	Види емоційно-психологічних станів людини під час екстремальних ситуацій	2
3	Кризове та екстрене психологічне втручання. Робота зі свідками чи учасниками екстремальних подій.	2
4/5	ПТСР: діагностика, профілактика	4
6	Втрата дому і як це пережити та відновитись. Адаптацію в новому місці.	2
7	Особливості взаємовідносин військових із сім'єю. Зміни, складнощі та їх подолання	2
8	Як зберегти своє фізичне та психічне здоров'я під час життя в окупації.	2
9/10	Психологічні загрози для дитини та її розвитку в кризових обставинах. Професійне вигорання: як діагностувати, попередити та як з нього вийти.	4
11	Як спілкуватись з військовими, які щойно повернулись з фронту.	2
12	Особливості переживання психотравмуючих подій.	2
13	Резильєнтність особистості, як фактор психологічного здоров'я.	2
14	Соціально-психологічна адаптація військовослужбовців/ветеранів до умов цивільного життя	2
15/16	Духовна трансформація українців під час війни. Психологічні техніки при подолання втрати сенсу життя.	4
17	Професійна етика психолога в роботі з клієнтами після ампутації кінцівок.	2
18	Психологічна підтримка та мотивація ветеранів. Їх соціалізація.	2
19	Вплив війни на психічне здоров'я дітей. Особливості роботи та розвиток їх психологічної стійкості.	2
20/21	Особливості переживання синдрому вцілілого, як соціально-психологічний феномен війни. Симптоми та техніки психологічної допомоги.	4
	Залік (Тестування)	8
	Всього:	50

Самостійна робота

1. **Вивчення літератури** – ознайомлення з літературою, що стосуються військової психології та суміжних дисциплін.
2. **Аналіз випадків** – самостійний аналіз конкретних клінічних випадків, зібраних з реальної практики.
3. **Проведення досліджень** – здійснення власних невеликих досліджень. Це можуть бути опитування, анкетування, експериментальні дослідження, що спрямовані на вивчення певних аспектів психологічного стану військовослужбовців та їхніх близьких.
4. **Самооцінка та розвиток навичок** – самостійне відпрацювання та оцінка власних навичок у проведенні психодіагностичних процедур, консультуванні, наданні психологічної допомоги.
5. **Підготовка до аудиторних занять** – вивчення матеріалів, що будуть обговорюватись на лекціях, семінарах та практичних заняттях, а також підготовка питань та рефератів для обговорення у групах.

Самостійна робота є невід'ємною частиною навчального процесу, яка допомагає слухачам закріпити отримані знання, розвинути аналітичні та дослідницькі навички, а також підготуватися до професійної діяльності у сфері військової психології.

№ п/п	Теми занять	Кількість годин
1	Особливості психологічної підготовки військовослужбовців до ведення бойових дій: <ul style="list-style-type: none"> • розвиток стресостійкості; • формування бойового духу; • психологічна готовність до екстремальних ситуацій; • підготовка до втрат та поранень.	6
2	Психологічне супроводження комбатантів під час ведення бойових дій: <ul style="list-style-type: none"> • психологічний моніторинг психологічної допомоги; • консультативна підтримка; • робота з лідерами та командирами.	6
3	Психологічна реабілітація ветеранів на етапі повернення в цивільне життя: <ul style="list-style-type: none"> • діагностика та оцінка стану; • індивідуальна та групова терапія; • соціальна реадаптація; • підтримка сім'ї.	6

4	Психологічна допомога сім'ям загиблих в наслідок російської агресії: <ul style="list-style-type: none"> • Емоційна підтримка; • Консультаційна підтримка; • Соціальна підтримка; • Довгострокова підтримка. 	4
Всього:		22

Загальна кількість кредитів ECTS / годин

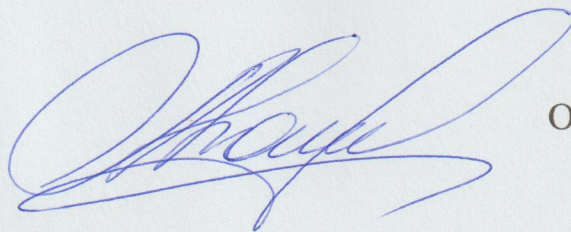
2,4 / 72

Курс викладають висококваліфіковані фахівці з великим досвідом роботи у сфері військової психології:

1. **Професори та доценти** зі значним науковим доробком у галузі психології, які спеціалізуються на дослідженні стресу, психічного здоров'я та психологічної підтримки в умовах бойових дій.
2. **Практикуючі психологи** із досвідом роботи в армійських підрозділах та реабілітаційних центрах, які володіють практичними знаннями та методами надання психологічної допомоги військовослужбовцям і ветеранам.
3. **Фахівці з психотерапії**, які спеціалізуються на лікуванні посттравматичних стресових розладів (ПТСР) та інших психологічних проблем, пов'язаних з екстремальними ситуаціями.
4. **Експерти з кризового консультування**, які мають значний досвід роботи з кризовими ситуаціями, надання невідкладної психологічної допомоги та підтримки сім'ям військовослужбовців.
5. **Запрошені лектори** – відомі науковці та практики з інших закладів освіти та установ, які мають унікальний досвід та знання у сфері військової психології.

Ці викладачі забезпечують високий рівень навчання, поєднуючи теоретичні знання з практичними навичками, необхідними для успішної роботи у сфері військової психології.

Віце-президент

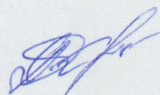
Олексій КАПУСТІН

Начальник навчального відділу

Тетяна АБДУЛЛАЄВА

Завідувач кафедри гуманітарних та біомедичних дисциплін

Оксана ДЕГТЯРЬОВА